

BİRLEŞTİRİLMİŞ SINIFLARDA GÖREV YAPAN ÖĞRETMENLERİN “ÖĞRETMEN” KAVRAMI İLE İLGİLİ ALGILARININ METAFORİK İNCELENMESİ*

Serkan ASLAN**

ÖZET

Bu araştırmada, birleştirilmiş sınıflarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin öğretmen kavramına ilişkin algılarını metafor yoluyla ortaya çıkarma amaçlanmıştır. Araştırma, sosyal olguları bağlı buldukları çevre içerisinde araştırmayı ve anlamayı ön plana alan nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde tasarlanmış olup *olgubilim* deseni kullanılarak yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubunu, 2012-2013 eğitim-öğretim yılında Elazığ ilinde birleştirilmiş sınıfta görev yapan 47 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemiyle örneklem seçimine gidilmiştir. Araştırmada, öğretmenlerin öğretmen kavramına ilişkin metaforlarının neler olduğu ve bu metaforların ortak özellikleri bakımından hangi kavramsal kategoriler altında toplanabileceği sorularına cevap aranmıştır. Araştırmaya katılan birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapan öğretmenlerin, *öğretmen* kavramına ilişkin sahip oldukları metaforları ortaya çıkarmak amacıyla her birinden *Öğretmen benzer, çünkü* cümlesini tamamlamaları istenilmiştir. Verilerin analizinde nitel veri analizlerinden olan içerik analizi kullanılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre, birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenler 29 adet geçerli metafor üretmiştir. İlk üç sırada yer alan metaforlar sırasıyla şöyledir: 1. Bahçıvan (%13,63); 2. Ebeveyn (%13,63); 3. Güneş (%9, 18). Öğretmenler, metaforların 18 tanesini canlı varlıklara 11 tanesini cansız varlıklara benzetmiştir. Öğretmenler tarafından üretilen metaforlar ortak özellikleri bakımından 5 farklı kavramsal kategori altında toplanmıştır. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre birleştirilmiş sınıf öğretmenleri *öğretmen* kavramını bilgi sağlayıcı, şekillendirici-biçimlendirici, bireysel gelişimin destekleyicisi, yönlendirici ve yol gösterici, sabır örneği olarak görmektedirler.

Anahtar Kelimeler: Birleştirilmiş sınıf öğretmenleri, birleştirilmiş sınıf uygulaması, öğretmen kavramına ilişkin metaforlar, metafor.

* Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

** Öğretmen MEB, El-mek: aslan.s1985@gmail.com

METAPHORIC EXAMINATION OF PERCEPTION OF TEACHERS WORKING IN MULTIGRADE CLASSROOMS ABOUT “TEACHER” CONCEPT

ABSTRACT

In this research, the aim was to reveal perceptions of classroom teachers working in multigrade classroom about teacher concept by the means of metaphor. In this research, qualitative research pattern of the phenomenological research pattern has been used to determine perceptions of teachers working in multigrade classroom about the concept of being a teacher. The study group of the research consists of 47 teachers who work in multigrade classrooms in the province of Elazığ in the 2012-2013 academic year. The sample selection was undertaken using the convenience sampling method. In the research, there was an effort to answer followings: what metaphors do teachers have about teacher concept and in which conceptual categories could these metaphors be classified according to their common points.

Data of the study has gathered from teacher’s completion of *Teacher is like because* sentence. Content analysis, one of the qualitative analysis, have been used in the analysis of the data. The teachers working in multigrade classrooms produced 29 metaphors about concept of being a teacher. The first three metaphors were: 1. Gardener (13.63%), 2. Parental (13.63%); 3. Sun (9.18%). Teachers likened 18 of the metaphors to living beings while they likened 11 to non-living things. Metaphors, created by the teachers, were classified into 5 different conceptual categories, highlighting common points. According to the results, multigrade classroom teachers consider *teacher* concept as information provider, shaper-formative, supporter of individual growth, directive and guiding, example of patience.

Key Words: Multigrade classroom teachers, multigrade classroom application, metaphors about teacher concept, metaphor.

Giriş

Eğitimin en önemli unsurlarından biri öğretmendir. Etkili bir eğitim faaliyetinin yürütülmesinde öğretmenlere büyük bir sorumluluk düşmektedir. Sınıftaki öğrenme ortamının düzenlenmesi, kazanımlara yönelik etkinliklerin hazırlanması, ders araç-gereçlerinin belirlenmesi, kazanımlara uygun öğretim yöntem ve tekniklerin belirlenmesi ve tamamlayıcı değerlendirme araçlarının seçilmesi bu sorumluluklar içerisinde yer alır. Bu uygulamaları yerine getiren öğretmen, sınıfta etkin bir rol oynayarak öğrencilerin kişisel gelişimlerine ve akademik başarılarına önemli katkıda bulunur. Bundan ötürü ülkenin geleceğini tayin eden insanları yetiştiren öğretmenlerin *öğretmenlik* mesleğini nasıl algıladıkları ile ilgili saptamaların yapılması önemli görülmektedir. Bu algıları ortaya koyabilmek için farklı alanlarda olduğu gibi eğitim ve öğretimde de metaforlar kullanılmaktadır.

Metaforlar, eğitimcilere iki şey arasında karşılaştırma yapmak, iki şey arasındaki benzerliklere dikkat çekmek veya bir şeyi başka bir şeyin yerine koyarak açıklamak için fırsat tanırırlar (Arslan ve Bayrakçı, 2006: 100; Döş, 2010: 609; İbret ve Aydınöz, 2011: 87; Saban, 2004: 2). Metafor ilk kez 1980’de Lakoff ve Johnson (2003)’ün “*Metaphors We Live By*” isimli

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/6 Spring 2013

kitabında yer almıştır. Onların bu düşüncesi metafora *bilişsel ve dilsel bakış* olarak bilinmektedir. Metaforlar, genellikle söylemi süslemeye yönelik söz sanatından ibaret sayılır, ama önemi bundan çok daha fazladır. Metafor kullanımı, genel olarak dünyayı kavrayışımıza yardım eden bir düşünme ve görme biçimi anlamına gelir (Çelikten, 2006: 270). Metafor kelime olarak, Grekçe *Metapherin* kelimesinden türetilmiş olup meta (değiştirmek) ve pherein (taşımak) sözcüklerinin birleştirilmesiyle oluşturulmuştur (Levine, 2005: 172). Metaforun birçok tanımı yapılmaktadır. Metafor, anlamın bir şeyden diğerine aktarılmasıdır (Nikitina ve Furuoka, 2008: 194). Metafor, bir yaşantı alanından diğerine bir geçiş veya karşılaştırma yapmak üzere iki değişik fikir veya kavramın bağlantılandığı sembolik bir dil yapısı olarak kabul edilmektedir (Palmquist, 2001: 1). Metafor bir kavramı başka bir kavrama benzeterek anlatmak demektir. O iki kavramın birbirine benzerliği az olabilir, ama birini çok iyi tanıyor olmak bize ikincisini daha iyi anlama olanağını sağlar. Metafor semboldür yani çağrışıdır (Ocak ve Gündüz, 2006: 295).

Yukarıdaki tanımlardan da anlaşıldığı üzere metafor, bir kavramın ortak özellikleri bakımından başka bir kavrama benzetilerek açıklanması şeklinde de tanımlanabilir. Metafor, bir bireyin yüksek düzeyde soyut, karmaşık veya kuramsal bir olguyu anlamada ve açıklamada işe koşabileceği güçlü bir zihinsel araç olarak değerlendirilmektedir (Yob, 2003). Bundan ötürü son yıllarda, dünyada olduğu gibi ülkemizde de metaforların belli başlı sosyal ortamlardaki faaliyetlere nasıl rehber olduğu, inançları, tutum ve değerleri nasıl şekillendirdiği, örgütsel süreçleri nasıl gösterdiği ve örgütsel yaşamın oluşturulmasında nasıl vurgulandığına yönelik olarak ilginin arttığı görülmektedir. Ülkemizde de eğitim-öğretim alanında metafor üzerine bazı araştırmalar yapılmıştır (Afacan, 2010; Akkaya, 2011; Arslan ve Bayrakçı, 2006; Aydın ve Pehlivan, 2010; Aydoğdu, 2008; Beşkardeş, 2007; Cerit, 2008; Gültekin, 2011; Ocak ve Gündüz, 2006; Öztürk, 2007; Saban vd, 2006; Sarı ve Sadık, 2011).

Başta öğrenci sayısının azlığı olmak üzere, coğrafi ve ekonomik koşullar nedeniyle birden fazla sınıfın aynı derslikte bir araya getirilerek bir öğretmen tarafından yetiştirilmesiyle oluşan eğitim ortamına birleştirilmiş sınıf denir (Köksal, 2009: 12). Birleştirilmiş sınıf farklı yaş gruplarındaki öğrencilerin bir araya geldiği sınıflar olarak da tanımlanabilir (Erdem, 2008: 10; Kesten vd, 2008: 7; Şahin, 2007: 3). Tanımlardan da anlaşılacağı üzere birleştirilmiş sınıf uygulaması kırsal kesime yönelik bir uygulamadır. Kırsal kesime yönelik bir uygulama olduğu için, kırsal kesimde yaşanan her türlü olumsuzluk bu uygulamanın yapıldığı okullara da yansımaktadır. Bu uygulamanın dezavantajlarının yanı sıra birçok avantajının olduğu yapılan araştırmalar sonucu ortaya çıkmıştır (Şahin, 2003: 166; Taşdemir, 2012: 56; Yıldız ve Köksal, 2009: 1-14). Sınıfların birleştirilmesi ile oluşturulan gruplarda çocukların birbirleriyle etkileşim içerisinde olması ve bilgi ve deneyimlerini birbirleriyle paylaşmaları, birkaç seviyeden oluşan öğrencilerin bir arada okutulduğu için *ekonomik* olması, öğrencilerin dayanışma ve yardımlaşma becerilerini geliştirmesi, okulda demokratik eğitimi öğrencilerin yaşayarak öğrenmelerine imkan sağlaması birleştirilmiş sınıfların avantajlarından bazılarıdır. Bu uygulamanın olduğu okullarda çalışan öğretmenler öğretmenliğin yanı sıra idarecilik, tesisatçılık, bahçıvanlık, boya-badanacılık vb. meslekleri de yapmaktadırlar. Bundan dolayı mesleki hayatlarında sıkıntılar yaşamaktadırlar. Yaşanan bu olumsuzluklar, birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapan öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine yönelik algılarını etkilemektedir. Bundan ötürü, bu okullarda görev yapan öğretmenlerin *öğretmen* kavramına yönelik algılarını ortaya çıkarmak için böyle bir çalışmaya ihtiyaç duyulmuştur.

Amaç

Bu araştırmanın genel amacı, birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin *öğretmen* kavramına ilişkin sahip oldukları algıları metaforlar aracılığıyla ortaya çıkarmaktır. Bu genel amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/6 Spring 2013

- Birleştirilmiş sınıf öğretmenleri, öğretmen kavramına ilişkin sahip oldukları algılarını hangi metaforlar yoluyla açıklamaktadırlar?
- Öğretmen kavramına ilişkin olarak öğretmenler tarafından öne sürülen metaforlar, ortak özellikleri bakımından hangi kategoriler altında toplanabilir?

Yöntem

Araştırmanın Deseni

Bu araştırmada, birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin öğretmen kavramına ilişkin algılarını belirleyebilmek için nitel araştırma desenlerinden *olgubilim deseni* kullanılmıştır. Bireylerin bir olguya ilişkin yaşantılarını, algılarını ve bunlara yüklediği anlamları ortaya çıkarma olgubilim araştırma deseninin amacıdır. Olgubilim araştırmalarında veri analizi yaşantıları ve anlamları ortaya çıkarmaya yöneliktir. Bu amaçla yapılan içerik analizinde verinin kavramsallaştırılması ve olguyu tanımlayabilecek kategorilerin ortaya çıkarılması çabası vardır. Sonuçlar betimsel bir anlatım ile sunulur ve sık sık doğrudan alıntılara yer verilir. Bunun yanında ortaya çıkan kategoriler ve örüntüler çerçevesinde elde edilen bulgular açıklanır ve yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2012–2013 eğitim-öğretim yılında Elazığ ilinde birleştirilmiş sınıfta görev yapan 47 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemiyle örneklem seçimine gidilmiştir. Bu yöntemde araştırmacı yakın ve erişilmesi kolay olan bir durumu seçer. Bu örnekleme yöntemi araştırmaya hız ve pratiklik kazandırır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu nedenle araştırmacı, ulaşabildiği Elazığ il merkezi ve ilçelerindeki birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapan öğretmenleri çalışma grubu içerisine almıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırmaya katılan birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapan öğretmenlerin, öğretmen kavramına ilişkin sahip oldukları metaforları ortaya çıkarmak amacıyla her birinden *Öğretmen benzer, çünkü* cümlesini tamamlamaları istenilmiştir. Bu amaç için öğretmenlere bu cümlenin yazılı olduğu bir form verilmiş ve onlardan bu cümleyi tamamlayarak düşüncelerini dile getirmeleri istenilmiştir. Öğretmenlere, metaforun ne olduğu hakkında kısa bir bilgi sunulduktan sonra, hazırlanan form verilmiştir. Ayrıca oluşturacakları metaforları canlı ve cansız varlıklardan seçebilecekleri söylenilmiştir.

Verilerin Analiz Edilmesi ve Yorumlanması

Araştırmacı tarafından ulaşılan 47 birleştirilmiş sınıf öğretmeninden, öğretmen kavramına ilişkin metafor yazmaları istenilmiştir. Ancak sadece 44 sınıf öğretmenin geliştirdiği metaforlar bu araştırma için değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Geriye kalan 3 öğretmenin kağıdı araştırmanın kapsamı dışında bırakılmıştır. 3 adet formun neden araştırma içerisinde değerlendirilmediği aşağıda *Aşama 2*'de açıklanmıştır. Öğretmenler tarafından oluşturulan metaforların analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi yapılırken Saban vd. (2006) ile Aydın ve Ünalı (2010) tarafından yapılan çalışmalarda kullanılan altı aşamalı değerlendirme süreci dikkate alınmıştır. Bunlar sırasıyla:

1. Adlandırma Aşaması,
2. Tasnif Etme (Eleme) Aşaması,
3. Yeniden Organize Etme Aşaması,

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/6 Spring 2013

4. Kategori Geliştirme Aşaması,
5. Geçerlik ve Güvenirliği Sağlama Aşaması,
6. Nicel Veri Analizi için Verilerin Düzenlenmesi Aşaması'dır.

Aşama 1: Adlandırma aşaması: Bu aşamada öğretmenler tarafından üretilen metaforların geçici bir listesi yapılmıştır. Daha sonra bu metaforlar alfabetik sıraya göre yeniden düzenlenmiştir. Öğretmenlerin yazmış oldukları formlara numara verilerek kodlanmıştır. Renkli kalemle öğretmenlerin yazmış olduğu metaforlar yuvarlak içine alınmıştır. Herhangi bir metaforun olmadığı ya da öğretmenin herhangi bir metafor yazmadığı kağıtlar boş olarak yazılmıştır.

Aşama 2: Tasnif etme (eleme) aşaması: Bu aşamada *içerik analizi* (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 227) kullanılarak, her metafor parçalara ayrılmış ve diğer metaforlarla olan benzerlikleri ve ortak özellikleri bakımından analiz edilmiştir. Bu amaç için öğretmenlerin yazdığı metaforlar tekrar tek tek okunup gözden geçirilerek analiz edilmiştir. Öğretmenlerin biri verilen forma hiçbir metafor yazmamış, iki öğretmen ise öğretmenliğin hiçbir şeye benzeyemeyeceğini yazarak metafor üretememiştir. Bu yüzden bu üç form araştırmaya dahil edilmemiştir.

Aşama 3: Yeniden organize etme aşaması: İkinci aşamada öğretmenlerin metaforlarını içermeyen 3 formun ayıklanmasından sonra, toplam 29 adet geçerli metafor elde edilmiştir. Üçüncü aşamada, bu metaforlar tekrar listelenmiş ve öğretmen formları yeniden gözden geçirilmiştir.

Aşama 4: Kategori geliştirme aşaması: Bu aşamada, öğretmenler tarafından yazılan metaforlar ortak özellikleri bakımından bir araya getirilerek beş farklı kategori altında toplanılmıştır. Kategoriler oluşturulurken *öğretmen* kavramına yönelik yapılan araştırmalar dikkate alınmıştır (Aydın ve Pehlivan, 2010; Saban, 2004; Saban vd, 2006).

Şekil 1. Öğretmen kavramı ile ilgili metafor kategorileri

Şekil 1’de görüldüğü gibi birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin *öğretmen* kavramı ile ilgili ürettikleri metaforlar göz önünde bulundurularak *bilgi sağlayıcı olarak öğretmen, şekillendirici-biçimlendirici olarak öğretmen, bireysel gelişimin destekleyicisi olarak öğretmen, yönlendirici ve yol gösterici olarak öğretmen ve sabır örneği olarak öğretmen* kategorileri oluşturulmuştur.

Aşama 5: Geçerlik ve güvenilirliği sağlama aşaması: Geçerlik ve güvenilirlik bir araştırma sonuçlarının inandırıcılığını sağlamak veya artırmak için kullanılan en önemli iki ölçüttür. Bu bağlamda “*Toplanan verilerin ayrıntılı olarak rapor edilmesi ve araştırmacının sonuçlara nasıl ulaştığını açıklaması nitel bir araştırmada geçerliğin önemli ölçütleri arasında yer almaktadır.*” (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 257). Bu araştırmada, araştırma sonuçlarının geçerliğini sağlamak için; veri analiz süreci, özellikle metafor kategorilerinin oluşturulması sürecinde oluşturulan metaforlar ve gerekçeleri ayrıntılı olarak ele alınıp incelenmiştir. Ayrıca araştırmacının sonuçları rapor edilirken öğretmenlerin oluşturdukları metaforlara ve gerekçelerine de yer verilerek doğrudan alıntılar yapılmıştır. Kategorilere yönelik öğretmenlerden birebir alıntılar yapılarak da geçerlik sağlanmaya çalışılmıştır. Alıntıların aktarılmasında öğretmenlere 1’den 44’e kadar sayılar verilmiş ve sayıların yanlarına cinsiyetlerini gösteren harfler yazılmıştır [Ö: 1 E (Öğretmen: 1 Erkek), Ö: 2 K (Öğretmen: 2 Kadın)]. Araştırmacı tarafından beş kategori ve bu kategorilerin listesi iki uzmana sunulmuştur. Uzmanlardan bu listeden yararlanarak metaforlarla kategorileri eşleştirmeleri istenilmiştir. Karşılaştırma sonrasında uzmanlar, 27 metaforunda görüş birliğinde olmuş, fakat iki metaforunda görüş ayrılığı içinde olmuştur. Daha sonra Milles ve Huberman (2002)’in [Güvenirlik: Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı)] formülü uygulanarak araştırmacının güvenilirliği hesaplanmıştır. Bu formüle göre araştırmacının güvenilirliği $27 / 27+2 = 0,93$ bulunmuştur. Milles ve Huberman’a göre, uzman ve araştırmacı değerlendirmeleri arasındaki uyumun 0,90’a yaklaşması ya da 0,90’ı geçmesi durumunda arzu edilen düzeyde bir güvenilirlik sağlanmış olmaktadır.

Aşama 6: Nicel veri analizi için verilerin düzenlenmesi: Toplam 29 adet metaforun tanımlanmasından ve bu metaforların oluşturduğu 5 adet kavramsal kategoriden sonra, elde edilen veriler istatistik paket programına aktarılarak frekansları (*f*) ve yüzdeleri (%) hesaplanmıştır.

Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde, ilk olarak araştırmaya katılanların cinsiyet ve kıdem yılına ait bilgiler verilmiştir. Daha sonra, beş kavramsal metafor kategorisi tanıtılmıştır.

Araştırmaya Katılan Öğretmenler İle İlgili Bilgiler

Araştırma formunda, öğretmenlerin cinsiyetlerini ve kıdem yıllarını içeren bilgiler de istenilmiştir. Tablo 1’de öğretmenlerin cinsiyete göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	<i>f</i>	%
Kadın	17	36,17
Erkek	30	63,83
Toplam	47	100

Yukarıdaki tablo incelendiğinde araştırmaya 17 kadın (%36,17), 30 erkek (%63,83) öğretmenin katıldığı görülmektedir. Erkek öğretmenlerin sayısının kadın öğretmenlerden fazla olduğu dikkati çekmektedir. Birleştirilmiş sınıflı okulların kırsal kesime yönelik bir uygulama olması, ulaşımın zor olması, hayat koşullarının güç olması vb. nedenlerden dolayı bu okullarda erkek öğretmen sayısının fazla olduğu söylenebilir.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/6 Spring 2013

Tablo 2’de araştırmaya katılan öğretmenlerin kıdem yıllarına ilişkin dağılımı verilmiştir.

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Kıdem Yılına Göre Dağılımı

Kıdem Yılı	<i>f</i>	%
1-5 yıl	33	70,21
6-10 yıl	8	17,02
11 yıl ve üstü	6	12,77
Toplam	47	100

Tablo 2, incelendiğinde 1-5 yıllık öğretmenlerin sayısı 33 (%70,21), 6-10 yıllık öğretmenlerin sayısı 8 (%17,02), 11 yıllık ve üstü öğretmenlerin sayısı 6 (%12,77) olduğu görülmektedir. Tabloda görüldüğü gibi özellikle genç öğretmenler bu okullarda görev almaktadır. Bunun sebeplerinden biri, bu okulların ilk atamada açık olarak gösterilmesidir. 6 yıl ve üstü öğretmenlerin çalışma nedenleri arasında özellikle maddi kaygıların yer aldığı ve il içi-il dışı tayin istemede karşılaştıkları sorunlar nedeniyle bu okullarda görevlerine devam etme zorunda kaldıkları söylenebilir. Ayrıca mesleki hayatının çoğunu bu tür okullarda geçiren öğretmenlerin hem köye hem okula alışmaları, burada kendilerine hayat kurmaları da onların bu okullarda kalmalarının sebeplerinden biri olarak söylenebilir.

Araştırmaya Ait Genel Bulgular

Tablo 3’te, öğretmenler tarafından geliştirilen metaforlar listelenerek, her metaforu temsil eden öğretmen sayısı frekans ve yüzde olarak verilmiştir. Tablo 3’deki verileri aşağıdaki noktalarda özetlemek mümkündür:

Birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenler, öğretmen kavramına ilişkin toplam 29 metafor üretmiştir. İlk üç sırada yer alan metaforlar sırasıyla şöyledir: 1. Bahçıvan (%13,63); 2. Ebeveyn (%13,63); 3. Güneş (%9,18)’tir. Öğretmenler, metaforların 18 tanesini canlı varlıklara 11 tanesini cansız varlıklara benzetmiştir. Canlı varlıklarla ilişkilendirilen 18 adet metafordan 14 tanesini insan (bahçıvan, mühendis, mimar vb.), 1 tanesini hayvan (tavuk) ve 3 tanesini bitki (ağaç, çınar vb.) oluşturmaktadır. İnsan ile ilişkilendirilen 14 metafordan 13 tanesi öğretmenlik mesleğini başka meslekle kıyaslamaktadır (mimar, bahçıvan vb.). Geriye kalan 1 tanesi ebeveyn ile ilgilidir.

Tablo 3. Öğretmen Kavramına İlişkin Geliştirilen Metaforlar ve Onları Temsil Eden Öğretmen Sayısı ve Yüzdesi

Metafor Adı	<i>f</i>	%
Bahçıvan	6	13,63
Ebeveyn	6	13,63
Güneş	4	9,18
Mum	3	6,81
Kutup Yıldızı	1	2,27
Tavuk	1	2,27
Mimar	1	2,27
Çınar	1	2,27
Şeker	1	2,27

Turkish Studies

Mühendis	1	2,27
Bambu Ağacı	1	2,27
Göz	1	2,27
Ebru Sanatçısı	1	2,27
Sabır Taşı	1	2,27
Ressam	1	2,27
Gökkuşığı	1	2,27
Otobüs Şoförü	1	2,27
Karınca	1	2,27
Mısır Patlatması	1	2,27
Sarraf	1	2,27
Sanatçı	1	2,27
Antrenör	1	2,27
Su	1	2,27
Aşçı	1	2,27
Komutan	1	2,27
Heykeltıraş	1	2,27
Marangoz	1	2,27
Ağaç	1	2,27
Pusulâ	1	2,27
Toplam	44	100

Beş Kavramsal Kategori

Kategori 1: Bilgi sağlayıcı olarak öğretmen: Tablo 4, bilgi sağlayıcı olarak öğretmen kategorisini oluşturan metaforları ve her bir metaforu oluşturan öğretmen sayısını ve yüzdesini göstermektedir. Tablo 4'e göre, bu kategoriyi 12 öğretmen (%27,27) ve 7 metafor (%24,13) oluşturmaktadır. Bu kategoriyi oluşturan metaforlar şunlardır: Güneş, Mum, Su, Ağaç, Çınar, Bambu Ağacı, Karınca.

Tablo 4. Bilgi Sağlayıcı Olarak Öğretmen

Metafor Adı	<i>f</i>	%
Güneş	4	33,5
Mum	3	25
Su	1	8,3
Ağaç	1	8,3
Çınar	1	8,3
Bambu Ağacı	1	8,3
Karınca	1	8,3
Toplam	12	100

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/6 Spring 2013

Bu kategorideki metaforlar, öğretmeni bilginin kaynağı olarak göstermektedir. Öğretmen geleneksel anlayışa dayalı olarak öğrencilere bilgi aktarmaktadır. Bu metaforları oluşturan birleştirilmiş sınıf öğretmenleri eğitim-öğretim sürecinde öğretmeni aktif, öğrenciyi pasif olarak düşünmektedirler. Öğrenciler bilgiye tek başına ulaşamamaktadırlar, bu ancak öğretmenler sayesinde olmaktadır.

Bu kategori ile ilgili öğretmen metaforları:

Güneş ile ilgili metaforlar:

“Öğretmen güneşe benzer, çünkü Güneş ışığıyla Dünya’yı aydınlatır. Öğretmenler de bilgileri sayesinde öğrencileri aydınlatır. (Ö: 25 K, 16 E)”

“Öğretmen Güneş’e benzer, çünkü Güneş etrafa ışık saçıp aydınlatmakta, öğretmen ise dünyaya ait bilgileri öğrenciye aktarır. Onların cahil kalmasını önler. (Ö: 40 E)”

“Öğretmen Güneş’e benzer, çünkü Güneş nasıl ki karanlığı dağıtıp şehre aydınlık sağlıyorsa, öğretmen de bilgisiyile cahillik kırıntılarını temizler. (Ö: 38 E)”

Mum ile ilgili metaforlar:

“Öğretmen muma benzer, çünkü mum gibi etrafına ışık saçar, bilgi verir. (Ö: 6 K, 26 E)”

“Öğretmen muma benzer, çünkü mum gibi etrafını aydınlatır. Öğrencileri bilgilendirir. (Ö: 21 K)”

Su ile ilgili metafor:

“Öğretmen suya benzer, çünkü ağaç nasıl suyla yetişirse, öğrenci de öğretmenin verdiği bilgiyle büyür, gelişir. (Ö: 34 E)”

Ağaç ile ilgili metafor:

“Öğretmen ağaca benzer, çünkü ağaçlar oksijen sağlayarak tabiatın korunmasını sağlar, öğretmen de bilgisiyile toplumun korunmasını sağlar. (Ö: 3 E)”

Çınar ile ilgili metafor:

“Öğretmen çınara benzer, çünkü çınar ağaçların en ulusudur, öğretmen de uludur. Bilgisiyile davranışlarıyla etrafında adından bahsettirir. (Ö: 5 K)”

Bambu ağacı ile ilgili metafor:

“Öğretmen bambu ağacına benzer, çünkü bambu ağacı ilk beş yıl sulanmasına ve gübrenlenmesine karşın filiz vermez. Beşinci yıldan sonra büyür ve gelişir. Öğretmenliğin de filizini hemen göremezsiniz; ancak yıllar sonra neyi başardığının farkına varabilirsiniz. (Ö: 10 E)”

Karınca ile ilgili metafor:

“Öğretmen karıncaya benzer, çünkü karınca durmadan çalışır, küçük küçük besinlerden yığınlar oluşturur. Öğretmen de bilgileri azar azar vererek bir yığın oluşturur. (Ö: 18 K)”

Kategori 2: Şekillendirici-biçimlendirici olarak öğretmen: Tablo 5, şekillendirici-biçimlendirici olarak öğretmen kategorisini oluşturan metaforları ve her bir metaforu oluşturan öğretmen sayısını ve yüzdesini göstermektedir. Tablo 5’e göre, bu kategoriyi 12 öğretmen (%27,27) ve 12 metafor (%41,37) oluşturmaktadır. Bu kategoriyi oluşturan metaforlar şunlardır: Aşçı, Ebru Sanatçısı, Gökkuşluğu, Heykeltıraş, Marangoz, Mısır Patlatması, Mimar, Mühendis, Ressam, Sanatçı, Sarraflık, Şeker.

Tablo 5. Şekillendirici-Biçimlendirici Olarak Öğretmen

Metaforlar	f	%
Aşçı	1	8,33
Ebru Sanatçısı	1	8,33
Gökkuşığı	1	8,33
Heykeltıraş	1	8,33
Marangoz	1	8,33
Mısır Patlatması	1	8,33
Mimar	1	8,33
Mühendis	1	8,33
Ressam	1	8,33
Sanatçı	1	8,33
Sarraflık	1	8,33
Şeker	1	8,33
Toplam	12	100

Bu kategorideki metaforlar incelendiğinde, öğretmenlik mesleğinin diğer mesleklere benzetildiği görülmektedir. Bunun yanı sıra öğretmeni canlı ve cansız varlıklara benzetenler de olmuştur. Bu benzetmelerin ortak özelliği öğretmenin öğrenciyi şekillendirip onu en iyi şekilde biçimlendirmesidir. Öğretmen, öğrenciyi şekle koyarak topluma faydalı bir birey olarak yetiştirmektedir. Ayrıca öğrenci bir ürün olarak değerlendirilmektedir. Öğretmenin, kendi bilgi ve becerilerinin aktarıldığı bir ürün olarak görülmektedir.

Bu kategori ile ilgili öğretmen metaforları:

Aşçı ile ilgili metafor:

“Öğretmen aşçıya benzer, çünkü aşçı yeni ve güzel bir yemek yapar ve bunu yaparken de içine çeşitli malzemeler koyar. Öğretmen de öğrencilerini iyi yetiştirmeye çalışır, bunun için değişik yöntem ve teknikler kullanır. (Ö: 35 E)”

Ebru sanatçısı ile ilgili metafor:

“Öğretmen ebru sanatçısına benzer, çünkü ebru sanatçısı çeşitli boya kullanarak farklı güzellikler ortaya çıkarmaktadır. Öğretmen de farklı öğrenme-öğretme kuramlarını, yöntemlerini kullanarak farklı bireyler yetiştirmektedir. Bu şekilde toplumun gelişmesini sağlamaktadır. (Ö: 12 E)”

Gökkuşığı ile ilgili metafor:

“Öğretmen gökkuşığına benzer, çünkü öğretmen de kendisinde farklı renkleri barındırır ve bu renkleri öğrencilerine aktarır. Onları rengarenk yetiştirir. (Ö: 15 E)”

Heykeltıraş ile ilgili metafor:

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/6 Spring 2013*

“Öğretmen heykeltıraşa benzer, çünkü heykeltıraşın kullandığı madde taştır ve bu taşta istediği gibi şekil verir. Öğretmen de öğrenciyi istediği gibi şekillendirir. (Ö: 39 E)”

Marangoz ile ilgili metafor:

“Öğretmen marangoza benzer, çünkü marangoz ağacı kesip ona şekiller verip kullanışlı bir ürün haline getirir. Öğretmen de öğrencilerini istediği gibi şekillendirir. Onları topluma hizmet eden birey haline dönüştürür. (Ö: 41 E)”

Mısır patlatması ile ilgili metafor:

“Öğretmen mısır patlatmaya benzer, çünkü elimize aldığımızda tüm çocuklar tıpkı henüz patlamamış mısır gibidir, hamdır. Nasıl ki mısırı patlatmak için gerekli ısıya ve yağa ihtiyacımız varsa, öğrencilere şekil vermek içinde eğitim, emek, sabır ve materyal gereklidir. (Ö: 22 K)”

Mimar ile ilgili metafor:

“Öğretmen mimara benzer, çünkü öğretmen de mimar gibi benzersiz bir ürün ortaya çıkarır. (Ö: 4 K)”

Mühendis ile ilgili metafor:

“Öğretmen mühendise benzer, çünkü mühendisler bir makine icat eder. Eğer makinenin temelinde bir yanlışlık varsa o makine işlemez. Öğretmenler de bir toplum, bir nesil icat eder. Temeli sağlam olmazsa o toplumda sorunlar yaşanır. (Ö: 9 K)”

Ressam ile ilgili metafor:

“Öğretmen ressama benzer, çünkü ressamlar yapacakları resimleri önce hayal ederler, sonra bunu boş bir kağıda aktarır muhteşem eserler çıkarırlar. Birçok rengin bir araya gelmesiyle resimler çizilir. Öğretmen de ressam gibi farklı sosyal yapıdaki öğrencileri bir arada eğiterek muhteşem eserler ortaya çıkarır. (Ö: 14 E)”

Sanatçı metaforu ile ilgili metafor:

“Öğretmen sanatçıya benzer, ikisi de gece gündüz çalışarak ortaya bir ürün koyarlar ve ortaya koydukları bu eserlerle adları anılır. (Ö: 30 E)”

Sarraflık ile ilgili metafor:

“Öğretmen bir sarrafa benzer, çünkü tüm öğretmenler bir sarrafın elması işlediği gibi kendi öğrencilerini o hassasiyetle işlerler. (Ö: 23 E)”

Şeker ile ilgili metafor:

“Öğretmen şekere benzer, çünkü şeker çayı tatlandırır, öğretmen de öğrencileri geliştirir ve şekillendirir. (Ö: 7 K)”

Kategori 3: Bireysel gelişimin destekleyicisi olarak öğretmen: Tablo 6, bireysel gelişimin destekleyicisi olarak öğretmen kategorisini oluşturan metaforları ve her bir metaforu oluşturan öğretmen sayısını ve yüzdesini göstermektedir. Tablo 6’ya göre, bu kategoriyi 12 öğretmen (%27,27) ve 2 metafor (%6,89) oluşturmaktadır. Bu kategoriyi oluşturan metaforlar şunlardır: Bahçıvan ve Ebeveyn.

Tablo 6. Bireysel Gelişimin Destekleyicisi Olarak Öğretmen

Metaforlar	<i>f</i>	%
Bahçıvan	6	50
Ebeveyn	6	50
Toplam	12	100

Bu kategorideki metaforlar, öğretmenlerin öğrencilerin bireysel gelişimini sağlamaları bakımından önem taşıdığını göstermektedir. Öğretmenler öğrencilerin kişiliğini geliştirici bir role sahiptirler. Öğretmenler uygun koşullar oluşturarak öğrencilerin kişisel gelişimine katkıda bulunmaktadır. Öğretmenin temel görevi öğrencilerin zihinsel kapasitelerini geliştirmek için uygun ortamlar oluşturmaktır. Ayrıca öğretmen, eğitim-öğretimin önemli değişkenlerinden biri olan sevgiyi her zaman işe koşmalıdır. Ülkemizde birleştirilmiş sınıflar daha çok kırsal kesimde görülmektedir. Bu okullarda öğrenim gören öğrenciler il/ilçe merkezinde müstakil sınıflarda öğrenim gören öğrencilere göre dezavantajlıdır. Bu okullarda görev yapan öğretmenler, öğrencilerin kişiliğini geliştirmeye yönelik daha çok çaba harcamaktadırlar. Bu nedenle öğretmenlerin bu metaforları ürettikleri düşünülmektedir.

Bu kategori ile ilgili öğretmen metaforları:

Bahçıvan ile ilgili metaforlar:

“Öğretmen bahçıvana benzer, çünkü yetiştirdiğin her eser senindir. Suyu ve toprağı iyi olursa çok eşsiz bir çiçek olur. (Ö: 43 K, 33 E)”

“Öğretmen bahçıvana benzer, çünkü bahçıvana en değerli, en güzel çiçeklerinizi emanet ettiğiniz gibi öğretmene de evlatlarımızı emanet edersiniz. Bahçıvan elinden gelenin en iyisini yaparak çiçekleri yetiştirir. Öğretmen de aynı şekilde öğrencilerini yetiştirir. (Ö: 32 E, 44 E, 28 K)”

“Öğretmen bahçıvana benzer, çünkü çocukların her biri ayrı ayrı bakıma muhtaç narin bir çiçektir. Bu çiçekleri zamanı geldiğinde budamak, sulamak gerekir. Öğretmenin de görevi öğrencileri gerekli bilgilerle donatmak, onların dünyaya bakışlarını değiştirecek pencereler oluşturmak, ufuklarını açmaktır. (Ö: 24 E)”

Ebeveyn ile ilgili metaforlar:

“Öğretmen anneliğe benzer, çünkü bir anne nasıl iyi bir evlat yetiştirmek isterse öğretmen de öğrencisini kendi evladı olarak görür ve en iyi şekilde yetiştirir. (Ö: 42 K, 8 K)”

“Öğretmen anneye benzer, çünkü anne gibi öğretmen de çocuğun iyi bir birey olması için her türlü fedakarlığı yapar. (Ö: 36 E, 19 K)”

“Öğretmen babaya benzer, çünkü bir baba nasıl ki çalışıp çocuklarının en iyi şekilde yaşamasını istiyorsa, öğretmen de öğrencileri için aynı şeyi ister. Öğrencilerinin iyi bir kişiliğe sahip olmasını ister. (Ö: 27 E)”

“Öğretmen fedakar bir anneye benzer, çünkü anne her şeyinden fedakarlık edip evladının iyi bir insan olup topluma faydalı olmasını ister. Öğretmen hem bunu ister hem de bunun için çalışır. (Ö: 20 K)”

Kategori 4: Yönlendirici ve yol gösterici olarak öğretmen: Tablo 7, yönlendirici olarak öğretmen kategorisini oluşturan metaforları ve her bir metaforu oluşturan öğretmen sayısını ve yüzdesini göstermektedir. Tablo 7'ye göre, bu kategoriyi 6 öğretmen (%13,63) ve 6 metafor

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/6 Spring 2013

(%20,68) oluşturmaktadır. Bu kategoriyi oluşturan metaforlar şunlardır: Antrenör, Göz, Komutan, Kutup Yıldızı, Otobüs Şoförü ve Pusula.

Tablo 7. Yönlendirici Olarak Öğretmen

Metaforlar	f	%
Antrenör	1	16,66
Göz	1	16,66
Komutan	1	16,66
Kutup Yıldızı	1	16,66
Otobüs Şoförü	1	16,66
Pusula	1	16,66
Toplam	6	100

Bu kategorideki metaforlara göre, öğretmen öğrencisinin öğrenmesini yönlendirmek ve kolaylaştırmak için çalışır. Öğretmen gerekli olduğu durumlarda öğrencisine yol gösterecek ve böylece onun akademik başarısına katkı sağlayacaktır. Bunun için öğretmen sınıf ortamında uygun eğitim-öğretim materyalleri kullanılmalı, bu ortamı zenginleştirmelidir. Yukarıda da belirtildiği gibi birleştirilmiş sınıfların bazı dezavantajları bulunmaktadır. Bu nedenle bu okullarda görev yapan öğretmenlerin, öğrencileri öğrenim hayatları boyunca doğru bir şekilde yönlendirmeleri önem arz etmektedir. Bu nedenle öğretmenlerin bu metaforları ürettikleri düşünülmektedir.

Bu kategori ile ilgili öğretmen metaforları:

Antrenör ile ilgili metafor:

“Öğretmen bir antrenöre benzer, çünkü antrenör belli bir plan dahilinde futbolcularını eğitir. Onlara nasıl oynaması gerektiğini gösterir. Öğretmen de aynı şekilde öğrencilerine nasıl davranılması gerektiğini gösterir. (Ö: 31 E)”

Göz ile ilgili metafor:

“Öğretmen göze benzer, çünkü göz insana gideceği yolda yardım eder. Ona yol gösterir. Öğretmen de öğrencilerine yol gösterir ve rehber olur. (Ö: 11 E)”

Komutan ile ilgili metafor:

“Öğretmen bir komutana benzer, çünkü komutan düşman karşısında mağlup olmamak için askerleri komuta eder. Nerde nasıl davranması gerektiğini, nasıl gizlenmesi gerektiğini gösterir. Öğretmen de öğrencileri komuta eder ve onların en iyi şekilde yetiştirilmesi için çaba harcar. Öğretmen öğrencileri en iyi şekilde yönlendirmeli, onlara rehber olmalıdır. (Ö: 37 E)”

Kutup yıldızı ile ilgili metafor:

“Öğretmen kutup yıldızına benzer, çünkü kutup yıldızı kaptanlara yönlerini gösterir. Öğretmen de öğrencilere yönlerini göstererek onların meslek sahibi olmasını sağlar. (Ö: 1 E)”

Otobüs şoförü ile ilgili metafor:

“Öğretmen otobüs şoförüne benzer, çünkü otobüs şoförü uzak yollarda gider, varmak istediği nokta bellidir. Yolcuları en iyi şekilde bu noktaya vardtırmak için çaba harcar. Öğretmen

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/6 Spring 2013

de öğrencileri varılmak istediği noktaya götürmek için çaba harcar. Yolu kendisi belirler. (Ö: 17 E)”

Pusulaya ile ilgili metafor:

“Öğretmen pusulaya benzer, çünkü pusula kaybolan bir insana yön gösterir, onun nerede olduğunu ve nereye girmesi gerektiğini bildirir. Öğretmenler de öğrencilerine yol gösterir, onların kişiliklerine göre meslek seçmeleri konusunda yardımcı olurlar. (Ö: 29 K)”

Kategori 5: Sabır örneği olarak öğretmen: Tablo 8, sabır örneği olarak öğretmen kategorisini oluşturan metaforları ve her bir metaforu oluşturan öğretmen sayısını ve yüzdesini göstermektedir. Tablo 8'e göre, bu kategoriyi 2 öğretmen (%4,56) ve 2 metafor (%6,93) oluşturmaktadır. Bu kategoriyi oluşturan metaforlar şunlardır: Sabır Taşı ve Tavuk.

Tablo 8. Sabır Örneği Olarak Öğretmen

Metaforlar	f	%
Sabır Taşı	1	50
Tavuk	1	50
Toplam	2	100

Bu kategorideki metaforlara göre, öğretmen mesleği gereği sabırlı olmalıdır. Öğretmenler, meslek icabı bir takım olumsuz durumlarla karşılaşabilir. Bunun için öğretmenlerde bulunması gereken en büyük özellik sabırdır. Özellikle birleştirilmiş sınıflı okullarda çalışan öğretmenlerin birkaç sınıfa bir arada eğitim vermeleri, bunun yanı sıra idari işleri yüklenmeleri nedeniyle bu özelliği taşımalarının önemi daha iyi anlaşılmaktadır.

Bu kategori ile ilgili öğretmen metaforları:

Sabır taşı ile ilgili metafor:

“Öğretmen sabır taşına benzer, çünkü öğretmenin sınırları sağlam olmalı. Dilinizde tüy biter aynı şeyleri anlatmakta. Sabırla bıkmadan, usanmadan başka yöntemler kullanırsınız konuyu anlatmak için. (Ö: 13 E)”

Tavuk ile ilgili metafor:

“Öğretmen tavuğa benzer, çünkü tavuk yumurtadan civciv çıkması için sabırla bekler, öğretmen de öğrencilerinin başarılı olması için sabırla bekler ve amacına ulaşır. (Ö: 2 E)”

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırma, birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin öğretmen kavramına ilişkin sahip oldukları metaforları ortaya çıkarmak ve bu metaforları ortak kavramsal kategoriler altında toplamak için gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada ortaya çıkan sonuçlar şunlardır:

Birleştirilmiş sınıf, birden fazla sınıfın aynı derslik içerisinde bir araya getirilerek oluşturulan sınıflardır. Birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenler, öğretmenlik mesleğinin yanı sıra tesisatçılık, bahçıvanlık, boya-badanacılık mesleklerini de yapmaktadırlar. Bu da, bu okullarda görev yapan öğretmenlerin *öğretmenlik* mesleği ile ilgili algılarını etkilemektedir. Araştırmada katılımcılar tarafından üretilen metaforlar 5 kavramsal kategori etrafında toplanmıştır. Bunlar: biçimlendirici-şekillendirici, bilgi aktarıcı, bireysel gelişimin destekleyicisi, yönlendirici ve yol gösterici, sabır örneği kategorileridir. Araştırmada birleştirilmiş sınıflı okullarda çalışan öğretmenlerin çoğu öğretmenliği biçimlendiren-şekillendiren bir meslek olarak algılamaktadır. Bu kategorideki metaforu oluşturan öğretmenlere göre, öğretmen öğrenciyi topluma faydalı bir birey

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/6 Spring 2013

olarak yetiştirmelidir. Yıldırım vd. (2011) tarafından yapılan araştırmada da, öğretmen, yönetici ve müfettişler öğretmeni biçimlendirici olarak görmektedirler. Öğretmen, bilgi aktarıcı olarak da algılanmaktadır. Öğretmenler, öğretmeni bilgi aktaran olarak aktif görmekte, öğrenciyi de bilgileri alan pasif bireyler olarak görmektedirler. Bu metaforları oluşturan birleştirilmiş sınıf öğretmenleri geleneksel eğitim anlayışını sürdürerek öğrencinin kendi başına bilgiye ulaşmadığını, öğretmen tarafından öğrencilere bilginin aktarıldığını düşünmektedirler. Bu bulguya paralel olarak Saban vd. (2006) tarafından yapılan araştırmada da, öğretmen adaylarının çoğu öğretmeni bilgi sağlayıcı olarak görmektedirler. Bazı öğretmenler, öğretmeni öğrencilerin bireysel gelişimini destekleyici olarak algılamaktadır. Öğretmenin görevlerinden biri, öğrencileri topluma iyi bireyler olarak yetiştirmek ve onların kişilik gelişimlerine destek olmaktır. Özellikle kırsal kesimde, birleştirilmiş sınıflarda, öğrenim gören öğrenciler il/ilçe merkezindeki müstakil sınıflarda öğrenim gören öğrencilere göre dezavantajlıdır. Bu okullarda görev yapan öğretmenler bu dezavantajları gidermek için daha çok çaba harcayıp öğrencilerin gelişimlerine katkı sağlamaktadırlar. Öğretmeni, yönlendirici olarak algılayan öğretmenler de bulunmaktadır. Bu metaforları oluşturan birleştirilmiş sınıf öğretmenleri, öğretmenliği yönlendirici ve yol gösterici olarak görüp öğrencilerin akademik başarılarını sağlamak için gerekli koşulların oluşturulmasını belirtmektedirler. Öğretmen, öğrencileri hayata hazırlamakta, onlara yön verip rehber olmaktadır. Birleştirilmiş sınıflarda farklı seviyedeki öğrencilerin aynı derslik içerisinde öğrenim görmeleri öğrenme-öğretme sürecinde bazı sorunlara neden olmaktadır. Bu sorunlar, birleştirilmiş sınıflarda öğrenim gören öğrencilerin öğrenim hayatlarını da olumsuz etkilemektedir. Bu nedenle, birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin öğrencileri öğrenim hayatları boyunca doğru bir şekilde yönlendirmeleri önem arz etmektedir. Afacan (2011) tarafından yapılan araştırmada da, fen bilgisi öğretmen adayları öğretmenliği yönlendirici ve yol gösterici olarak algılamaktadırlar. Son olarak öğretmenlik, sabır örneği olarak algılanmaktadır. Öğretmenlik mesleği sabır gerektiren bir meslektir. Birleştirilmiş sınıflı okullarda çalışan öğretmenler aynı anda birkaç sınıfa eğitim vermekte ve farklı meslekleri (bahçıvanlık, tesisatçılık, boya-badanacılık vb.) yapmaktadırlar. Bu bakımdan birleştirilmiş sınıf öğretmenliği diğer öğretmenliklere göre oldukça zordur. Buna ek olarak bu okullarda görev yapan öğretmenlere idarecilik de verilmekte ve okulun resmi işleriyle uğraşan öğretmen daha çok yıpranmaktadır. Bunun için en önemli özelliklerden biri olan *sabır* bu okullarda çalışan öğretmenler için daha da bir önem arz etmektedir.

Sonuç olarak, bu araştırmanın bulguları, birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin *öğretmen* kavramına ilişkin sahip oldukları kişisel algıları ortaya çıkarmada önemli bir araç olarak kullanılabileceğine dair bilgiler sunmaktadır. Bu bakımdan birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin öğretmen ile ilgili algılarının neler olduğu, onların öğretmen hakkındaki düşüncelerinin hangi roller üzerinde yoğunlaştığı metaforlar aracılığıyla analiz edilmiştir.

KAYNAKÇA

- AFACAN, Özlem (2010). Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının “Fen” ve “Fen ve Teknoloji Öğretmeni” Kavramlarına Yönelik Metafor Durumları. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 6 (1), 1242-1254.
- AKKAYA, Ahmet (2011). İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin ‘Konuşma’ Kavramına İlişkin Algıları. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7, 1-9.
- ARSLAN, Metin ve BAYRAKÇI, Mustafa (2006). Metaforik Düşünme ve Öğrenme Yaklaşımının Eğitim-Öğretim Açısından İncelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 172, 100-109.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/6 Spring 2013

- AYDIN, Fatih and ÜNALDI, Ülkü Eser (2010). The Analysis of Geography Teacher Candidates Perceptions Towards “Geography” Concept With The Help Of Metaphors. *International Online Journal of Educational Sciences*, 2 (2), 600-622.
- AYDIN, Seçkin ve PEHLİVAN, Ahmet (2010). Türkçe Öğretmeni Adaylarının “Öğretmen” ve “Öğrenci” Kavramlarına İlişkin Kullandıkları Metaforlar. *Turkish Studies*, 5 (3), 818-843.
- AYDOĞDU, Elif (2008). *İlköğretim Okullarındaki Öğrenci ve Öğretmenlerin Sahip Oldukları Okul Algıları ile İdeal Okul Algılarının Metaforlar (Mecazlar) Yardımıyla Analizi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Osman Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- BEŞKARDEŞ, Sümeyra (2007). *Üstün Zekalı ve Yetenekli Öğrencilerin Yabancı Dil (İngilizce) Öğretiminde Metafor Sisteminin Uygulanması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- CERİT, Yusuf (2007). Öğretmen Kavramına İlgili Metaforlara İlişkin Öğrenci, Öğretmen ve Yönetici Görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6 (4), 693-712.
- ÇELİKTEKİN, Mustafa (2006). Kültür ve Öğretmen Metaforları. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21 (2), 269-283.
- DÖŞ, İzzet (2010). Aday Öğretmenlerin Müfettişlik Kavramına İlişkin Metafor Algıları. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9 (3), 607-629.
- ERDEM, Ali Rıza (2008). *Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- GÜLTEKİN, Mehmet (2011). İlköğretim Öğretmenlerinin Eğitim Programlarına Yükledikleri Metaforlar. *I. Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Kongresi (5-8 Ekim 2011)*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- İBRET, Ünal ve AYDINÖZÜ, Duran (2011). İlköğretim 2. Kademe Öğrencilerinin “Dünya” Kavramına İlişkin Geliştirdikleri Metaforlar. *Kastamonu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19 (1), 85-102.
- KESTEN, Alper, vd. (2008). *Birleştirilmiş Sınıflarda Eğitim-Öğretim*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- KÖKSAL, Kemal (2009). *Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- LAKOFF, George and JOHNSON, Mark (2003). *Metaphors We Live By*. London: The University of Chicago Press.
- LEVİNE, Phoebe (2005). Metaphors and Images Of Classrooms. *Kappa Delta Pi Record*, 41 (4), 172-175.
- MİLLES, Matthew B. and HUBERMAN, Michael (2002). *The Qualitative Researcher's Companion*. California: Sage Publications.
- NİKİTİNA, Larisa and FURUOKA, Fumitaka (2008). “A Language Teacher is Like...” Examining Malaysian Students' Perceptions of Language Teachers Through Metaphor Analysis. *Electronic Journal of Foreign Language Teaching*, 5 (2), 192-205.
- OCAK, Gürbüz ve GÜNDÜZ, M. (2006). Eğitim Fakültesini Yeni Kazanan Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Giriş Dersini Almadan Önce ve Aldıktan Sonra Öğretmenlik Mesleği Hakkındaki Metaforlarının Karşılaştırılması. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8 (2), 293-309.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/6 Spring 2013

- ÖZTÜRK, Çağrı (2007). Sosyal Bilgiler, Sınıf ve Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının “Coğrafya” Kavramına Yönelik Metafor Durumları. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8 (2), 55-69.
- PALMQUIST, Ruth A. (2001). Cognitive Style and Users Metaphors For The Web: An Exploratory Study. *Journal of Academic Librarianship*, 27 (1), 1-12.
- SABAN, Ahmet (2004). Giriş Düzeyindeki Sınıf Öğretmeni Adaylarının “Öğretmen” Kavramına İlişkin İleri Sürdükleri Metaforlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2 (2), 131-155.
- SABAN, Ahmet; KOÇBEKER, Beyhan Nazlı ve SABAN, Aslıhan (2006). Öğretmen Adaylarının Öğretmen Kavramına İlişkin Algılarının Metafor Analizi Yoluyla İncelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 6 (2), 461-522.
- SARI, Mediha ve SADIK, Fatma (2011). Öğretmen Adaylarının Demokrasi Algıları: Çukurova Üniversitesi. *I. Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Kongresi (5-8 Ekim 2011)*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- ŞAHİN, Ali E. (2003). Birleştirilmiş Sınıflar Uygulamasına İlişkin Öğretmen Görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25, 166-175.
- ŞAHİN, Çavuş (2007). *Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- TAŞDEMİR, Mehmet (2012). *Birleştirilmiş Sınıflarla Öğretim, Öğretmen El Kitabı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- YILDIRIM, Ali ve ŞİMŞEK, Hasan (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- YILDIRIM, Atila; ÜNAL, Ali ve ÇELİK, Methi (2011). Öğretmen Kavramına Yönelik Öğretmen, Yönetici ve Müfettiş Algılarının Analizi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8 (2), 93-111.
- YILDIZ, Mustafa ve KÖKSAL, Kemal (2009). Birleştirilmiş Sınıf Uygulamasına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17, 1-14
- YOB, Irish M. (2003). Thinking Constructively With Metaphors. *Studies in Philosophy and Education*, 22, 127-138.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/6 Spring 2013

